

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Північноукраїнський інститут імені Героїв Крут

МАУП

Кафедра Загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

Затверджує:
Директор Північноукраїнського
інституту імені Героїв Крут

Віце-директор
Інституту імені Героїв Крут
"28" червня 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
ЗСПД
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.
Завідувач кафедри

Павло ЯМЦЮЛЕЦЬ

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ»***

Спеціальності: **051 Економіка**

Освітнього рівня: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітньої програми: **«Економіка»**

Спеціалізація: _____

Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Ямполець Павло Віталійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри
Загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

(підпис)

Викладач:

Ямполець Павло Віталійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри
Загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

(підпис)

Силябус розглянуто на засіданні кафедри Управління персоналом, економіки
праці та публічного управління

Протокол №_1_від «_26_» ____08____2025р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Історія та культура України
Шифр та назва спеціальності	051 Економіка
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити/120 год. Лекції: 26 год. Практичні заняття: 26 год. Самостійна робота: 68 год.
Термін вивчення дисципліни	I семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://chern.maup.com.ua/navchalno-metodichne-zabezpechennja-pershij-bakalavrskij-riven/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація. Комунікація.

П.І.Б. викладача	Ямпонець Павло Віталійович
Науковий ступінь	Кандидат історичних наук
Вчене звання	-
Посада	доцент кафедри Загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	Історія та культура України, Філософія та логіка, Історія економічної думки
Напрями наукових досліджень	Історія, суспільні науки
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: 0000-0002-6962-5493 Профіль GoogleАкадемія: https://scholar.google.com/citations?user=_OA4XOUAAAAJ&hl=ru
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	yampolets.pavlo@gmail.com
Контактний тел.	+38(098)93-03-339
Портфоліо викладача на сайті кафедри	https://chern.maup.com.ua/wp-content/uploads/2025/10/2025_jampolet-p.v.-portfolio-maup.pdf

1. Структура курсу

1.1 Анотація курсу

Курс «Історія та культура України» є невід'ємною частиною підготовки фахівців спеціальності 051 Економіка. Він спрямований на вивчення історичних та культурних процесів, які відбувались на теренах України, закономірностей і особливостей становлення етносів і націй на нашій землі та їх ролі в загальноцивілізаційному аспекті. Навчальна дисципліна дає змогу здобувачам вищої освіти опанувати фундаментальними теоретичними знаннями, необхідними для розуміння матеріальної і духовної культури людства, виробити активну життєву позицію з точки зору свідомого, законослухняного громадянина, патріота своєї держави.

Курс розроблено з урахуванням сучасних вимог законодавства України, міжнародних стандартів та актуальних наукових досліджень.

1.2. Мета курсу: сформувати національну свідомість майбутніх фахівців, повагу до вітчизняної історії, до українського народу, значно поглибити знання студентів про соціально-економічний, політичний, духовний та культурний розвиток України у тісному зв'язку з подіями світової історії, сформувати аналітичне мислення і бачення історії та культури України у діалектичному поєднанні загального і особливого з позицій історизму, багатогранності і суперечливості історії.

1.3. Предмет вивчення курсу: виникнення, становлення і розвиток людського суспільства та його культури на території України.

1.4 Завдання навчальної дисципліни:

- усвідомити періодизацію курсу " Історія та культура України ";
- вивчити закономірності еволюції суспільного ладу на різних етапах розвитку української державності;
- всебічно вивчити історичну спадщину та духовну культуру українського народу;
- виховати у студентів повагу до своєї історії та культурних здобутків українського суспільства, що сприятиме самоусвідомленню і самоутвердженню їх як частини свого народу, який здійснив великий внесок у загальний розвиток історико-культурного процесу Європи і є його частиною;
- дослідити основні етапи розвитку історії та культури українського народу;
- сформулювати глибокі знання студентів;
- виробити навички самостійної роботи над вивченням історії і культури України;

- довести студентам на конкретному матеріалі, що українська історія і культура є складовою світової історії і культурного процесу європейського континенту.

1.5 Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити:

Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань з нормативних дисциплін достатніх для сприйняття історичного категоріального апарату.

Постреквізити:

Після завершення курсу здобувачі набувають знань, умінь і навичок, які стануть основою для подальшого навчання, професійного зростання та виконання будь-яких навчальних завдань, передбачених в основних та вибіркових компонентах даної ОПП на засадах академічної доброчесності.

1.6 Програмні компетентності (загальні (ЗК); спеціальні (СК)):

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

1.7 Очікувані результати навчання (РН).

РН20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

2. Зміст навчальної дисципліни

Курс складається з **двох змістових модулів**. Кожен модуль, у свою чергу, складається з лекційної та практичної частин:

Змістовий модуль 1. Українські землі у найдавніші часи, період середньовіччя та на початку нового часу

Тема 1. Предмет курсу. Найдавніші часи в історії і культурі України.

Предмет, мета, завдання та структура курсу. Історія та культура України як наука та навчальна дисципліна. Сутність і зміст поняття «культура». Функції культури. Структура культури, її форми; роль культури, зокрема національної, в житті суспільства. Культура і цивілізація. Прогрес в культурі. Поняття культурної еволюції та культурної революції. Українська культура в контексті світової культури. Основні культурні регіони світу. Трипільська цивілізація – енеолітична землеробська культура України. Значення Трипільської культури у розвитку української та світової культури. Кімерійці. Скіфська археологічна культура. Культура еллінських колоній Північного Причорномор'я. Культурний вплив античної цивілізації на скіфів та інші племена Східної Європи. Сармати, готи. Основні теорії етногенезу слов'ян.

Тема 2. Давньоруська і Галицько-Волинська держави та їх місце в культурі України.

Утворення держави Русь. Запровадження християнства, його вплив на культуру. Візантійські традиції в культурі Русі. Піднесення правової культури («Руська правда» Ярослава Мудрого. Традиція літописання, література: «Слово про Ігорів похід». Героїчні образи усної народної творчості. Архітектура княжих центрів (Києва, Чернігова, Володимир-Волинського, Новгороду тощо). Церковна культура: іконопис, книжкова мініатюра. Удільна роздробленість Київської Русі. Організація державної влади та економічний розвиток Галицько-Волинської держави. Піднесення культури Галицько-Волинського князівства в кін. XII – I пол. XIV ст. Історичне значення Русі та Галицько-Волинської держави.

Тема 3. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та інших держав (14-16 століття).

Українські землі в складі Великого Князівства Литовського та Речі Посполитої. Польська експансія, асиміляція староруських княжих родів. Боротьба українського народу за збереження культурно-релігійної ідентичності. Берестейська унія: причини та наслідки. Культурно-національні рухи в Україні. Братства і православні школи, захист національної культури від польсько-католицьких впливів, полемічна література. «Острозька академія», провідні діячі освіти та літератури. Виникнення друкарства, роль Івана Федорова у становленні українського друкарства. Визначна роль Києво-Могилянської академії в культурі Східної Європи, видатні діячі та випускники академії. Досягнення української освіти. Вплив української культури на московську. Стародавні замки та фортеці, оборонна архітектура. Церковні розписи та іконопис.

Тема 4. Виникнення козацтва та його роль в історії і культурі українського народу.

Козаччина як культурне явище та вирішальний фактор розвитку української історії у XV – XVII ст. Козацькі літописи та історичні хроніки. Стиль бароко в українській культурі: основні регіони, характерні особливості. Стиль українського, козацького бароко – золотий вік українського мистецтва. Мурована та дерев'яна архітектура: типи храмів, видатні пам'ятки, визначні архітектори: І. Григорович-Барський, С. Ковнір та ін. Барокова література та «шкільна драма». Історичні пісні та думи. Піднесення музичної культури: Д. Бортнянський, М. Березовський, А. Ведель. Розквіт гравюри, іконопису, портретного живопису (парсуни). Філософська думка: Григорій Сковорода. Видатні українці в російському живопису: Д. Левицький, В. Боровиковський та ін. Останній спалах українського бароко (рококо) в часи гетьмана Кирила Розумовського. Палац у Батурині.

Тема 5. Визвольна війна (революція) українського народу середини і другої половини 17 століття.

Причини, періодизація, характер і рушійні сили Національно-визвольної боротьба під проводом Б.Хмельницького. Дипломатія і договори Б. Хмельницького. Переяславська угода 1654 року (причини і наслідки). Соціально-економічний лад козацької держави. Форма правління, державно-територіальний устрій та політичний режим української держави середини 17 століття. Наслідки революції.

Тема 6. Українська козацька держава у другій половині 17 -18 століттях ("Руїна" та втрата державної незалежності).

Сутність епохи Руїни та проблема її періодизації. Причини, перебіг і наслідки. Гетьманування Івана Виговського. Конотопська битва. Юрій Хмельницький і поділ України. Яків Сомко, Михайло Ханенко та Павло Тетеря. Чорна рада і Іван Брюховецький. Дем'ян Многогрішний та Петро Дорошенко. Іван Самойлович та Іван Мазепа.

Змістовий модуль 2. Україна на завершальному етапі нового часу та у новітній період історії

Тема 7. Українські землі у складі імперій (19 століття).

Соціокультурні домінанти розвитку українського суспільства у XIX ст. Відтік представників національної еліти з українських земель до Росії. Російська політика щодо української культури. Шляхи розвитку національної освіти, подальші імперські утиски та русифікація, «циркуляри» російського уряду щодо української мови та культури. Освіта та наука, перші університети. Наукова, громадська та культурно-просвітницька діяльність періоду «національного відродження»: українознавчі та історичні дослідження, діяльність «Кирило-Мефодіївського братства» та «Руської трійці». Класична українська література (від І. Котляревського до І. Франка). Український романтизм та реалізм. М. Гоголь та Україна. Роль Т. Г. Шевченка у духовному становленні нації, його поетична та образотворча спадщина. Діяльність українських громад, видавництв, «Просвіти». Розвиток суспільно-історичної думки та науки. Українська музична культура XIX ст.: становлення національної опери, роль М. Лисенка у розвитку національної музики. Кобзарство: Остап Вересай. Становлення українського національного театру в XIX ст.: від шкільної драми до професійного театру корифеїв (М. Кропивницький, брати Тобілевичі).

Образотворче мистецтво. Розвиток архітектури та в XIX ст. Меценати України. Розвиток українських земель в умовах Австро-Угорської імперії. Греко-католицька церква та її роль у національному відродженні в Західній Україні.

Тема 8. Україна на початку 20 століття. Боротьба за відновлення державності українського народу (1917-1921 рр.).

Становище українських земель у межах двох імперій напередодні та під час I світової війни. Лютнева революція в Росії і зростання революційного руху в Україні. Створення УЦР та перетворення її на орган влади. Перші універсали. Генеральний секретаріат. Жовтневий переворот в Росії та більшовицька інтервенція. Герої Крут. Проголошення незалежності УНР і значення для української нації. Отаманщина і громадянська війна в Україні. Інсурґенти. Нестор Махно. Гетьманат Павла Скоропадського та Директорія в Україні. Культурна політика часів Української народної республіки та революційних змагань. Творення системи національної освіти та науки, роль академіків М.Грушевського та В.Вернадського. Причини поразки революції в Україні.

Тема 9. Міжвоєнний період в історії і культурі українського народу (1922 - 1938 рр.).

Українська культура за радянських часів. Політика більшовиків щодо розвитку української культури. «Коренізація» та національний підйом 1920-х рр. і «Розстріляне Відродження» 1930-х. Постаті українського мистецького відродження (М.Хвильовий, Л.Курбас, М.Куліш, О. Довженко). Доля церковної культури. Особливості культурного життя в західних областях України. Українська культура «сталінського часу». Метод «соціалістичного реалізму» у мистецтві. Втрати та досягнення в літературі, музиці, кіно, образотворчому мистецтві.

Тема 10. Україна в роки Другої Світової війни (1939-1945 рр.).

Українські землі напередодні та на початку II світової війни. Карпатська Русь. Приєднання Бесарабії і Буковини до УРСР та його значення. Політика сталінського терору на західноукраїнських землях. Напад нацистів на СРСР та оборонні бої 1941 року. Проголошення відновлення української державності та його значення. Окупаційний режим. Діяльність ОУН-УПА. Партизанський і підпільний рух опору. Повернення сталінського режиму в Україну. Завершення II світової та наслідки війни для України.

Тема 11. Підрадянська Україна та її культура у другій половині 20 століття.

Культура України в період «хрущовської відлиги». Покоління «шістдесятників»: нові явища та імена (О. Гончар, Л. Костенко та ін.), нове українське «поетичне кіно». Адміністративно-командні методи керівництва культурою «брежнєвських часів». Політика русифікації та українські діячі культури в правозахисному русі дисидентів (В. Чорновіл, В. Стус та ін.). Досягнення української науки у XX ст. Внесок України в літакобудування та космонавтику. Культура української діаспори. Хвилі еміграції. Зарубіжні

українці – визначні діячі культури: О. Ольжич, І. Багряний, С. Лифар та ін. Український авангард (К. Малевич, О. Архипенко).

Тема 12. Україна та її культура в умовах реалізації політики „Перебудови” (1985-1991 рр.).

Сутність політики Перебудови та її періодизація. Національно-культурні процеси в період «перестройки» М. Горбачова. Створення Народного Руху. Політика Гласності та її непослідовність. Перші прояви демократії в політичному житті. Вибори до Верховної Ради. Група 239. Відмова від соціалістичного реалізму в мистецтві. Путч 1991 року та його наслідки для України.

Тема 13. Незалежна Україна та її культура на сучасному етапі історії.

Проголошення незалежності і створення державного механізму України. Етносоціальні процеси у незалежній Україні. Основні процеси, проблематика, нові культурні явища. Внесок діаспори у національне відродження та здобуття незалежності. Міжнародні культурні зв'язки. Глобальні проблеми та перспективи розвитку культури та цивілізації на початку ХХІ ст. Відкритість сучасної української культури світовим процесам. Україна і культура постмодернізму, масова культура. Становлення національної освіти та науки; вища школа в Україні. Мовне питання, видавнича справа, книжкове мистецтво. Релігійне життя в умовах незалежності та його особливості. Літературно-мистецькі процеси на межі ХХ – ХХІ ст. Розвиток літератури, театру, образотворчого мистецтва в нових умовах. Становлення нового українського кіно (Ю. Ілленко, І. Миколайчук). Провідні письменники (О. Забужко, Ю. Андрухович та ін.), театральні діячі (Р. Віктюк, Б. Ступка). Розвиток музичного та образотворчого мистецтва у сучасній Україні. Урбаністична архітектура. Монументи нового патріотичного спрямування, боротьба за оновлення символіки. Правова культура і актуальні проблеми культурної політики української держави: збереження, відновлення та повернення культурних надбань, реконструкція національних пам'яток, фундація нових музеїв (Художній арсенал) тощо. Українське законодавство в галузі культури. Пам'ятки культури України у списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Правоохоронна діяльність і культура.

3. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальнонавчаних програм та операційних систем, таких, як програми презентацій Microsoft PowerPoint, Open Office Impress, мультимедійний проєктор та комп'ютер для проведення аудиторних занять, доступ здобувачів вищої освіти до Інтернету.

4. Форми і методи навчання

Основними формами занять із навчальної дисципліни «Історія та культура України» є практичні (семінарські) заняття та самостійна робота здобувачів вищої освіти.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як-то: робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічні виступи, групові проекти та кейс-завдання.

Здобувачі освіти опрацьовують інформацію з наукових, навчальних та лекційних джерел, в тому числі за допомогою всесвітньої мережі Інтернет і бібліотек, під час занять виконують усні та письмові завдання, виступають із доповідями та презентаціями, що можуть бути підготовленими як у групі, так і індивідуально.

Програмою курсу також передбачено **індивідуальні завдання**.

5. Система оцінювання та вимоги (критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують)

Оцінювання знань здійснюється відповідно до:

1. Положення про організацію освітнього процесу в ПрАТ «ВНЗ «МАУП» <https://surl.li/bpxlbi>
2. Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» <http://surl.li/fkfyee>

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Розрахунок балів (ЗМ1, ЗМ2)

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Максимальна к-сть балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування та робота на семінарських (практичних) заняттях	2	13	26
Виконання завдань для самостійної роботи	2	8	16
Виконання модульної роботи	20	2	40
Виконання ІНДЗ	30	1	30
Екзамен	1		40
Разом:			152
152:100 = 1,52. Здобувач набрав Х балів; Розрахунок: Х:1,52 = загальна кількість балів			100

5.1 Відвідування та робота на семінарських (практичних) заняттях та критерії їх оцінювання

Під час вивчення курсу виконується *робота на семінарських (практичних) заняттях по кожній з 13 тем.*

Критерії оцінювання:

правильність відповідей та розрахунків – від 0 до 1,5 балів;

відповідність оформлення практичних робіт вимогам – 0,5 бали (враховуються лише за умови нарахування балів за правильність відповідей та розрахунків).

Максимальна кількість балів за одну роботу – **2 бали.**

Максимальна кількість балів за семінарські (практичні) заняття по курсу – **26 балів.**

Зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет курсу. Найдавніші часи в історії і культурі України. 1.Предмет, мета, завдання та структура курсу. 2.Історія та культура України як наука та навчальна дисципліна. 3.Сутність і зміст поняття «культура». Функції культури. 4.Структура культури, її форми; роль культури, зокрема національної, в житті суспільства. 5.Культура і цивілізація. Прогрес в культурі. Поняття культурної еволюції та культурної революції. 6.Українська культура в контексті світової культури. 7.Основні культурні регіони світу. 8.Трипільська цивілізація – енеолітична землеробська культура України. Значення Трипільської культури у розвитку української та світової культури. 9.Кімерійці. Скіфська археологічна культура. 10.Культура еллінських колоній Північного Причорномор'я. Культурний вплив античної цивілізації на скіфів та інші племена Східної Європи. 11.Основні теорії етногенезу слов'ян.	2
2	Тема 2. Давньоруська і Галицько-Волинська держави та їх місце в культурі України. 1. Утворення держави Русь. 2. Запровадження християнства, його вплив на культуру. 3. Піднесення правової культури («Руська правда» Ярослава Мудрого. 4. Традиція літописання, література: «Слово про Ігорів похід». Героїчні образи усної народної творчості. 5. Архітектура княжих центрів (Києва, Чернігова, Володимир-Волинського, Новгород тощо). 6. Церковна культура: іконопис, книжкова мініатюра. 7. Удільна роздробленість Київської Русі. 8. Організація державної влади та економічний розвиток Галицько-Волинської держави. 9. Піднесення культури Галицько-Волинського князівства в кін. XII – I пол. XIV ст. 10. Історичне значення Русі та Галицько-Волинської держави.	2
3	Тема 3. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та інших держав (14- 16 століття). 1.Українські землі в складі Великого Князівства Литовського та Речі	2

	Посполитої. 2. Польська експансія, асиміляція староруських княжих родів. 3. Боротьба українського народу за збереження культурно-релігійної ідентичності. Берестейська унія: причини та наслідки. 4. Культурно-національні рухи в Україні. Братства і православні школи, захист національної культури від польсько-католицьких впливів, полемічна література. 5. Острозька академія», провідні діячі освіти та літератури. 6. Виникнення друкарства, роль Івана Федорова у становленні українського друкарства. 7. Визначна роль Києво-Могилянської академії в культурі Східної Європи, видатні діячі та випускники академії. 8. Досягнення української освіти. 9. Вплив української культури на московську. Стародавні замки та фортеці, оборонна архітектура. Церковні розписи та іконопис.	
4	Тема 4. Виникнення козацтва та його роль в історії і культурі українського народу. Козаччина як культурне явище та вирішальний фактор розвитку української історії у XV – XVII ст. Козацькі літописи та історичні хроніки. Стиль бароко в українській культурі: основні регіони, характерні особливості. Стиль українського, козацького бароко – золотий вік українського мистецтва. Мурована та дерев'яна архітектура: типи храмів, видатні пам'ятки, визначні архітектори: І. Григорович-Барський, С. Ковнір та ін. Барокова література та «шкільна драма». Історичні пісні та думи. Піднесення музичної культури: Д. Бортнянський, М. Березовський, А. Ведель. Розквіт гравюри, іконопису, портретного живопису (парсуни). Філософська думка: Григорій Сковорода. Видатні українці в російському живопису: Д. Левицький, В. Боровиковський та ін. Останній спалах українського бароко (рококо) в часи гетьмана Кирила Розумовського. Палац у Батурині.	2
5	Тема 5. Визвольна війна (революція) українського народу середини і другої половини 17 століття. 1. Причини Національно-визвольної боротьби під проводом Б.Хмельницького. 2. Періодизація Національно-визвольної боротьби під проводом Б.Хмельницького. 3. Характер і рушійні сили Національно-визвольної боротьби під проводом Б.Хмельницького. 4. Дипломатія і договори Б. Хмельницького. 5. Переяславська угода 1654 року (причини і наслідки). 6. Соціально-економічний лад козацької держави. 7. Форма правління, державно-територіальний устрій та політичний режим української держави середини 17 століття. 8. Наслідки революції.	2
6	Тема 6. Українська козацька держава у другій половині 17 -18 століттях ("Руїна" та втрата державної незалежності). 1. Сутність епохи Руїни та проблема її періодизації. 2. Причини, перебіг і наслідки. 3. Гетьманування Івана Виговського. 4. Конотопська битва. Юрій Хмельницький і поділ України. Яків Сомко, Михайло Ханенко та Павло Тетеря. 5. Чорна рада і Іван Брюховецький. 6. Дем'ян Многогрішний та Петро Дорошенко.	2

	7.Іван Самойлович та Іван Мазепа.	
7	Тема 7. Українські землі у складі імперій (19 століття). 1.Соціокультурні домінанти розвитку українського суспільства у ХІХ ст. 2.Шляхи розвитку національної освіти, подальші імперські утиски та русифікація, «циркуляри» російського уряду щодо української мови та культури. 3.Освіта та наука, перші університети. 4.Діяльність «Кирило-Мефодіївського братства» та «Руської трійці». 5.Класична українська література (від І. Котляревського до І. Франка). 6.Український романтизм та реалізм. М. Гоголь та Україна. Роль Т. Г. Шевченка у духовному становленні нації, його поетична та образотворча спадщина. 7.Діяльність українських громад, видавництв, «Просвіти». 8.Розвиток суспільно-історичної думки та науки. 9.Українська музична культура ХІХ ст.: становлення національної опери, роль М. Лисенка у розвитку національної музики. 10.Становлення українського національного театру в ХІХ ст.: від шкільної драми до професійного театру корифеїв (М. Кропивницький, брати Тобілевичі).	2
8	Тема 8. Україна на початку 20 століття. Боротьба за відновлення державності українського народу (1917-1921 рр.). 1. Лютнева революція в Росії і зростання революційного руху в Україні. 2. Створення УЦР та перетворення її на орган влади. 3. Перші універсали. Генеральний секретаріат. 4. Жовтневий переворот в Росії та більшовицька інтервенція. 5. Проголошення незалежності УНР і значення для української нації. 6. Отаманщина і громадянська війна в Україні. 7. Гетьманат Павла Скоропадського. 8. Директорія в Україні. 9. Культурна політика часів Української народної республіки та революційних змагань. 10. Причини поразки революції в Україні.	2
9	Тема 9. Міжвоєнний період в історії і культурі українського народу (1922 - 1938 рр.). 1.Українська культура за радянських часів. 2.Політика більшовиків щодо розвитку української культури. 3. «Коренізація» та національний підйом 1920-х рр. і «Розстріляне Відродження» 1930-х. 4.Постаті українського мистецького відродження (М.Хвильовий, Л.Курбас, М.Куліш, О. Довженко). 5.Доля церковної культури. Особливості культурного життя в західних областях України. Українська культура «сталінського часу». 6.Метод «соціалістичного реалізму» у мистецтві. 7.Втрати та досягнення в літературі, музиці, кіно, образотворчому мистецтві.	2
10	Тема 10. Україна в роки Другої Світової війни (1939-1945 рр.). 1. Українські землі напередодні та на початку ІІ світової війни. 2. Карпатська Русь. Приєднання Бесарабії і Буковини до УРСР та його значення. 3. Політика сталінського терору на західноукраїнських землях. 4. Напад нацистів на СРСР та оборонні бої 1941 року.	2

	5. Проголошення відновлення української державності та його значення. 6. Окупаційний режим. 7. Діяльність ОУН-УПА. 8. Партизанський і підпільний рух опору. 9. Повернення сталінського режиму в Україну. 10. Завершення II світової та наслідки війни для України.	
11	Тема 11. Підрадянська Україна та її культура у другій половині 20 століття. 1. Культура України в період «хрущовської відлиги». 2. Покоління «шістдесятників»: нові явища та імена (О. Гончар, Л. Костенко та ін.), нове українське «поетичне кіно». 3. Адміністративно-командні методи керівництва культурою «брежнєвських часів». 4. Політика русифікації та українські діячі культури в правозахисному русі дисидентів (В. Чорновіл, В. Стус та ін.). 5. Досягнення української науки у XX ст. 6. Внесок України в літакобудування та космонавтику. 7. Культура української діаспори. Хвилі еміграції. Зарубіжні українці – визначні діячі культури: О. Ольжич, І. Багряний, С. Лифар та ін. Український авангард (К. Малевич, О. Архипенко).	2
12	Тема 12. Україна та її культура в умовах реалізації політики „Перебудови” (1985-1991 рр.). 1. Сутність політики Перебудови та її періодизація. 2. Національно-культурні процеси в період «перестройки» М. Горбачова. 3. Створення Народного Руху. Політика 4. Гласності та її непослідовність. Перші прояви демократії в політичному житті. 5. Вибори до Верховної Ради. Група 239. 6. Відмова від соціалістичного реалізму в мистецтві. 7. Путч 1991 року та його наслідки для України.	2
13	Тема 13. Незалежна Україна та її культура на сучасному етапі історії. 1. Проголошення незалежності і створення державного механізму України. 2. Україна і культура постмодернізму, масова культура. 3. Становлення національної освіти та науки; вища школа в Україні. 4. Мовне питання, видавнича справа, книжкове мистецтво. 5. Релігійне життя в умовах незалежності та його особливості. 6. Літературно-мистецькі процеси на межі XX – XXI ст. 7. Розвиток музичного та образотворчого мистецтва у сучасній Україні. 8. Урбаністична архітектура. 9. Правова культура і актуальні проблеми культурної політики української держави: збереження, відновлення та повернення культурних надбань, реконструкція національних пам'яток, фундація нових музеїв. 10. Українське законодавство в галузі культури.	2
Усього за навчальною дисципліною		26

Під час вивчення курсу виконуються завдання для самостійних робіт по запропонованих нижче темах.

Критерії оцінювання:

змістовність – 1 бал.

відповідність темі та вимогам оформлення – 1 бал.

Максимальна кількість балів за одиницю самостійної роботи – 2 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу по курсу – 16 балів.

Зміст завдань для самостійної роботи здобувача (СРЗ)

Пропоновані теми тез доповідей (реферату, статті) з курсу «Історія та культура України»:

1. Витоки та передумови формування української культури.
2. Культура Давньоруської держави та Галицько-Волинського князівства.
3. Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба).
4. Культура українського барокко.
5. Культура давнього населення України.
6. Культура Київської Русі.
7. Культура України XIV – середини XVII ст.
8. Культура античних міст-держав Північного Причорномор'я.
9. Політичний та соціально-економічний устрій Київської Русі.
10. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід – Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід).
11. Політичні, соціально-економічні та культурні особливості Галицько-Волинського князівства (XII – початок XIV ст.).
12. Література Галицько-Волинського князівства.
13. Архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинського князівства.
14. Постать Петра Могили у релігійному та культурному житті України.
15. Києво-Могилянська академія та її місце в історії української культури.
16. Григорій Сковорода – геній українського бароко.
17. Загальна характеристика Просвітництва. Реалізація основних положень Просвітництва в Україні.
18. Стиль рококо в Україні.
19. Ландшафтне мистецтво садів і парків України.
20. Національне відродження в Україні (кінець XVIII – середина XIX ст.).
21. Українська культура II половини XIX – початку XX ст.
22. Українська культура радянської доби.
23. Культура незалежної України
24. Гуманізм українського неоромантизму.
25. Революція гідності (2013-2014 рр.): причини, перебіг подій, наслідки.

Вимоги до написання рефератів.

Реферат є формою самостійної роботи здобувача, метою якої є поглиблення та засвоєння знань з дисципліни «Історія та культура України».

Тему реферату здобувач визначає за першою буквою за списком групи.

В окремих випадках здобувач може самостійно запропонувати та розробити тему реферату, попередньо обговоривши її з викладачем.

Структура, зміст і тема рефератів визначаються програмою курсу, що

зумовлює таку послідовність роботи:

- вибір теми;
- розробка плану;
- ознайомлення з рекомендованою літературою;
- написання та оформлення роботи.

При написанні реферату та його оформленні варто керуватися такими критеріями:

- обґрунтування вибраної теми;
- опрацювання відповідної літератури;
- наявність авторського розділу;
- наявність списку використаних джерел.

Цитати та статистичні матеріали слід обов'язково супроводжувати посиланнями на джерела інформації, які мають бути відображені у списку використаних джерел. Посилання на інформаційні джерела необхідно подавати по тексту у квадратних дужках, наприклад [15, с. 74], 15 – це порядковий номер джерела у списку літератури, а 74 – сторінка із вказаного джерела.

Реферат має складатися із вступу (актуальність теми, предмет, об'єкт, мета, завдання), основної частини (визначення проблеми та послідовне її розкриття), висновків та списку використаних літературних джерел.

Загальний обсяг реферату – до 20 машинописних сторінки формату А4 з 14 шрифтом та інтервалом 1,5, із полями (верхнє/нижнє – 2 см, ліве – 3 см, праве – 1 см.).

Слід мати на увазі, що головною вимогою до реферату є розкриття суті питань, а не кількість сторінок.

5.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Проведення модульного контролю з дисципліни «Історія та культура України» здійснюється у формі виконання завдань модульної контрольної роботи.

Модульний контроль проходить у два етапи:

1 етап – виконання письмових завдань.

2 етап – перевірка та оцінювання результатів викладачем: відповіді оцінюються за критеріями відповідності, повноти, коректності та логічності викладу.

Характеристика завдань.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1

Історія та культура України

Дайте відповідь на наступні питання – **від 0 до 20 балів**

1. Дайте визначення мети і предмету курсу «Історія та культура України»
2. Назвіть дослов'янські цивілізації в історії України
3. Охарактеризуйте поняття «Культура» та назвіть її види
4. Дайте аналіз особливостей культури Давньої Русі
5. Назвіть та охарактеризуйте причини появи козацтва
6. Охарактеризуйте етапи національно-культурного відродження в Україні.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №2

Історія та культура України

Дайте відповідь на наступні питання – від 0 до 20 балів

1. Охарактеризуйте універсали УЦР.
2. Дайте оцінку політиці сталінського терору на українських землях.
3. Проаналізуйте метод «соціалістичного реалізму» у мистецтві України.
4. Оцініть вплив політики "Відлиги" на українську культуру
5. Дисидентський рух в Україні: причини, види і наслідки
6. Особливості створення державного механізму в незалежній Україні.

Загальна максимальна можлива кількість балів за 1 модульну контрольну роботу - 20 балів.

Час на виконання.

На виконання всього контрольного завдання відводиться **2 академічні години.**

Мінімальний поріг.

Для успішного складання модульного контролю здобувач повинен набрати не менше 12 балів (60% від максимальної кількості).

Загальні критерії оцінювання тестових завдань:

Бали	Процент виконання	Результат
19-20	91-100%	Зараховано
16-18	83-90%	
14-15	76-82%	
13	60-75%	
12	60-67%	
0-11	< 60%	Не зараховано

5.4 Індивідуальні завдання та критерії їх оцінювання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Історія та культура України» є формою самостійної роботи здобувача і виконуються в наступному вигляді:

1. Есе, тези доповідей, наукова стаття в фаховому збірнику, участь в наукових конференціях тощо.

2. Участь в програмах неформальної/інформальної освіти, проходження онлайн курсу від Prometheus тощо.

Під час виконання ІНДЗ оцінюються такі компоненти:

- Слайди до відповіді/презентації – 5 балів
- Повнота розкриття теми, висвітлення сучасної проблематики, аналіз різних концепцій, підходів, ідей – 10 балів
- Якість оформлення бібліографічних даних, науковий стиль – 5 бали
- Самостійність та креативність – 10 балів

Максимальна кількість балів - 30 балів.

5.5 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Екзамен. Відбувається згідно з «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» <http://surl.li/fkfyyc>

Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю:

1. Наукове визначення поняття «культура».
2. Основні підходи до вивчення феномену культури у сучасній культурології (еволюціоністський, соціологічний, антропологічний, циклічний та ін.).
3. Основні функції культури.
4. Проблема періодизації української культури.
5. Матеріальна культура первісної доби (палеоліт, мезоліт, неоліт)
6. Мистецтво та релігія первісності (анімізм, фетишизм, тотемізм, магія).
7. Трипільська культура та її особливості.
8. Культура кіммерійців.
9. Культура скіфської доби.
10. Мистецтво та релігійні вірування сарматів.
11. Культура античних міст-держав на території України.
12. Проблема походження слов'ян.
13. Зарубинецька та черняхівська культури.
14. Релігійні вірування та міфологія східних слов'ян.
15. Становлення державності у східних слов'ян.
16. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід – Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід).
17. Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури.
18. Церква як рушійна сила культурного розвитку Київської Русі.
19. Загальна характеристика мистецтва Київської Русі (архітектура, літописання, музика, живопис та театр).
20. Соціально-політичні та культурні особливості Галицько-Волинського князівства.
21. Освіта, наука, архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинської держави (XII –середина XIV ст.).
22. Інкorporація українських земель до складу Литви та Польщі.
23. Соціально-економічний розвиток України XIV– XVII ст. (розвиток міст, торгівля, ремесла, закріпачення селян).
24. Соціальна структура населення України XIV – XVII ст. (шляхта, селяни, міщани, духовенство).
25. Поява козацтва та його значення для розвитку української культури.
26. Вплив гуманістичних та реформаційних ідей в Україні.
27. Розвиток освіти та книгодрукування в Україні.
28. Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу (боротьба за Київську митрополію, рух братств, Берестейська унія, відновлення та реформування православ'я Петром Могилою).
29. Становлення української культури XIV – середини XVII ст. як синтез

здобутків візантійської та західноєвропейської культур (архітектура, образотворче мистецтво, музика та театр).

30. Становище українських земель у середині XVII – XVIII ст.

31. Втрата автономії України в умовах політики централізації Російської імперії.

32. Початок інтеграції української козацької старшини та духовенства у соціально-політичне та духовне життя Російської імперії.

33. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.

34. Формування ідеологем «Київ – другий Єрусалим» та її значення для розвитку національної та релігійної самосвідомості.

35. Київський культурний центр.

36. Особливості українського бароко (архітектура, література, музика, театр).

37. Григорій Сковорода – останній геній Старої України.

38. Причини, передумови та періодизація українського національного відродження.

39. Вплив ідей романтизму на українську культуру.

40. Слобожанщина – центр національного відродження України.

41. «Історія Русів». «Енеїда» І. Котляревського.

42. Початок національного відродження на західноукраїнських землях.

43. «Руська трійця».

44. Процес націоналізації української греко-католицької церкви.

45. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів.

46. Тарас Шевченко – ідеолог модерної України.

47. Реформи 1860-1870-х років у Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України.

48. Промисловий переворот, урбанізація та початок руйнування традиційного українського села.

49. Роль Івана Франка у національно-культурному русі.

50. Михайло Грушевський і його роль у розвитку української національної культури.

51. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис).

52. Традиція та «модерн» в українській культурі кінця XIX–початку XX ст.

53. Лютнева революція в Петрограді та спалах національно-політичного відродження в Україні.

54. Центральна Рада. Боротьба за незалежність України.

55. Процес зростання національної свідомості «із селян до нації».

56. Формування ідеї соборної України.

57. Культурний рух періоду Центральної Ради.

58. Формування української національної школи.

59. Національно-культурна політика Гетьманату.

60. Створення української вищої школи.

61. Українська Академія Наук. Д. Багалій, А. Кримський, Ст. Смоль-Стоцький, В. Вернадський, М. Туган-Барановський.

62. Автокефалія Української православної церкви.

63. Політика «українізації» та її вплив на українську культуру 20-30-х років ХХст.
64. Розвиток освіти та ліквідація неписьменності.
65. Літературний процес та М. Хвильовий.
66. Український театр Леся Курбаса.
67. Сталінський терор та його наслідки для української культури.
68. Культурні орієнтації українського націоналізму.
69. Розвиток культури України під час Другої світової війни.
70. Шестидесятники. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру.
71. Вплив реалізації політики «перебудови» на українську культуру.
72. Риси нової соціокультурної дійсності.
73. Проблема типології української національної культури.
74. Фактори зростання національної та культурної самосвідомості.
75. Перспективи розвитку української культури в сучасних умовах.
76. Українська культура в ситуації постмодернізму (література, образотворче мистецтво, театр, кіно, музика).
77. Специфічні риси українського постмодерну.
78. Проблеми розвитку української культури в контексті глобалізації та ідеології глобалізму.
79. Секуляризаційні процеси і їх вплив на українську культуру.
80. Українська церква і релігія у ситуації постмодернізму.
81. Культура української діаспори кінця ХХ – початку ХХІ ст.
82. Помаранчева революція: причини і наслідки.
83. Революція Гідності: причини і наслідки.
84. Російсько-українська війна: причини і перебіг подій 2022-2024 рр.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. Політика курсу:

Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності (згідно загальних правил Північноукраїнського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»»):

обов'язкове відвідування навчальних занять;
активність здобувача під час практичних занять;
робота в команді;
своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача;
презентації та доповіді мають бути авторськими та оригінальними;
вся література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Не допустимо: пропуск занять без поважних причин; запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативно-правових актів); списування та плагіат.

Список літератури

Основні джерела:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України в контексті європейського розвитку» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти за всіма спеціальностями очної і заочної форми навчання / Укл. Світлана Донченко. Кам'янське, 2024. 224 с.

<https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf>

2. Історія та культура України: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 480 с.

<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/546/1/%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%20%D1%83%D0%BA%D1%80%202018.pdf>

3. Лазарович М. Історія та культура України: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 731 с. Ресурси. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48079>

Додаткові:

1. Актуальні питання історії та культури України: навчальний посібник для студентів неісторичних спеціальностей закладів вищої освіти. Чернівці: Рута, 2025. 362 с.

<https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12915/%d0%90%d0%ba%d1%82%d1%83%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96%20%d0%bf%d0%b8%d1%82%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f%20%d1%96%d1%81%d1%82%d0%be%d1%80%d1%96%d1%97%20%d1%82%d0%b0%20%d0%ba%d1%83%d0%bb%d1%8c%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b8%20%d0%a3%d0%ba%d1%80%d0%b0>

[%d1%97%d0%bd%d0%b8%20%282025%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#)

2. Мицик Ю. А., Бажан О. Г., Власов В. С. Історія України / Ю. А. Мицик, О.Г. Бажан, В. С. Власов. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. Ресурси. URL: http://www.ebk.net.ua/Book/history/mitsyk_iu/

3. Субтельний О. Україна: Історія / О. Субтельний. Київ : Либідь, 1993. 720 с. Ресурси. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/448/49/>

Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Ресурси. URL: <https://www.nbuv.gov.ua/node/1539>

2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка. Ресурси. URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/poshuk.php3>

3. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Ресурси. URL: <https://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/materials/ist-kult-studiji/>